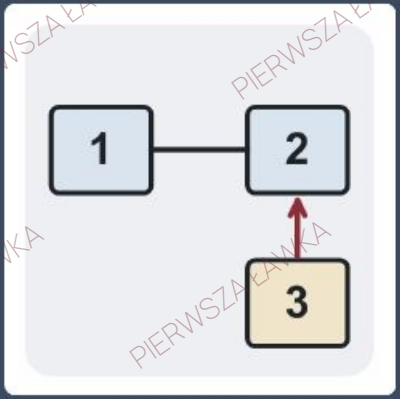
PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW KART PRACY · JĘZYK POLSKI · KLASA 7

Dział 4. Wypowiedzenia wielokrotnie złożone. Mowa zależna i niezależna

Zdania składowe i orzeczenia, związki współrzędne i podrzędne w wypowiedzeniu wielokrotnie złożonym, określanie budowy wypowiedzenia, przecinki; mowa niezależna i zależna: zapis, przekształcenia, zmiany osoby, zaimków i określeń czasu. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

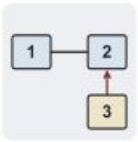
Karta	Temat	Zadania
1	**Wypowiedzenia wielokrotnie złożone. Mowa zależna i niezależna – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	5 zad. 21 pkt
2	**Wypowiedzenia wielokrotnie złożone. Mowa zależna i niezależna – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	6 zad. 20 pkt
3	**Wypowiedzenia wielokrotnie złożone. Mowa zależna i niezależna – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	6 zad. 14 pkt
4	**Wypowiedzenia wielokrotnie złożone. Mowa zależna i niezależna – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	2 zad. 13 pkt
5	**Sprawdzian: Wypowiedzenia wielokrotnie złożone. Mowa zależna i niezależna – grupa A** 20 minut · 16 pkt	6 zad. 16 pkt
6	**Sprawdzian: Wypowiedzenia wielokrotnie złożone. Mowa zależna i niezależna – grupa B** 20 minut · 16 pkt	6 zad. 16 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Materiał oryginalny. Podstawa programowa 2017 w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 996). Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Wypowiedzenia wielokrotnie złożone. Mowa zależna i niezależna – najważniejsze wiadomości

KARTA 1/6

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 21 pkt

Przypomnij sobie

- **Wypowiedzenie wielokrotnie złożone** składa się z co najmniej **trzech** zdań składowych. Każde zdanie składowe ma swoje orzeczenie. Uwaga: „będę czekać”, „musi przyjść”, „chce się uczyć” to jedno orzeczenie.
- Zdania składowe łączą się **współrzędnie** (są równorzędne) albo **podrzędnie** (zdanie podrzędne odpowiada na pytanie zadane od zdania nadrzędnego).

Zdania współrzędne	Spójniki	Przecinek przed spójnikiem?
łączne	i, oraz, a także, ani	nie (przed pojedynczym spójnikiem)
rozłączne	albo, lub, czy	nie (przed pojedynczym spójnikiem)
przeciwstawne	ale, lecz, a, jednak, natomiast	tak
wynikowe	więc, dlatego, zatem, toteż	tak

- **Zdanie podrzędne** łączy się ze zdaniem nadrzędnym spójnikiem (że, bo, gdy, kiedy, jeśli, żeby, ponieważ, chociaż) albo zaimkiem (który, jaki, kto, co, gdzie). Przed tymi wyrazami stawiamy przecinek. Zdanie podrzędne w środku zdania oddzielamy dwoma przecinkami.
- **Rodzaj zdania podrzędnego** poznasz po pytaniu: przydawkowe (jaki? który?), dopełnieniowe (co? o czym?), okolicznikowe (kiedy? gdzie? dlaczego? po co? pod jakim warunkiem? mimo czego?), podmiotowe (kto? co?).
- **Jak określić budowę?** 1) Podkreśl orzeczenia. 2) Ponumeruj zdania składowe. 3) Znajdź zdanie nadrzędne. 4) Przy każdym zdaniu zapisz, czy jest współrzędne (z którym?), czy podrzędne (wobec którego i na jakie pytanie odpowiada).
- Przykład: (1) Zadzwonił dzwonek, (2) więc wyszliśmy z klasy, (3) ale Kuba został, (4) bo nie spakował plecaka. Zdania 1 i 2 – współrzędne wynikowe; 2 i 3 – współrzędne przeciwstawne; 4 – podrzędne okolicznikowe przyczyny wobec 3 (dlaczego został?).
- **Mowa niezależna** to dosłowne przytoczenie cudzych słów. Zapisujemy ją w cudzysłowie po dwukropku albo – w dialogu – po myślniku, od nowej linii.

Układ	Zapis
najpierw słowa narratora	Ola powiedziała: „Wrócę późno”. (kropka po cudzysłowie)
najpierw słowa bohatera	„Wrócę późno” – powiedziała Ola. (bez kropki w cudzysłowie, po myślniku mała litera)
pytanie lub wykrzyknienie	Ola zapytała: „Wrócisz późno?” (znak zapytania w cudzysłowie, bez dodatkowej kropki)

dialog	– Wrócę późno – powiedziała Ola. (myślnik na początku i przed słowami narratora)

- **Mowa zależna** to przekazanie treści cudzej wypowiedzi w zdaniu podrzędnym po czasowniku mówienia (powiedział, zapytał, poprosił). Nie ma w niej cudzysłowu ani dwukropka.

Mowa niezależna	Mowa zależna	Wyraz wprowadzający
Ola powiedziała: „Jestem zmęczona”.	Ola powiedziała, że jest zmęczona.	że
Tata zapytał mnie: „Czy odrobiłeś lekcje?”	Tata zapytał mnie, czy odrobiłem lekcje.	czy
Kuba zapytał: „Gdzie jest mój plecak?”	Kuba zapytał, gdzie jest jego plecak.	gdzie, kiedy, kto…
Mama powiedziała do mnie: „Posprzątaj pokój!”	Mama powiedziała, żebym posprzątał pokój.	żeby, aby

- **Co się zmienia w mowie zależnej?** Osoba czasownika i zaimki (jestem → jest, mój → jego), określenia czasu i miejsca, gdy opowiadamy później albo gdzie indziej (jutro → następnego dnia, tu → tam). Znikają cudzysłów, wykrzykniki, znaki zapytania i zwroty do rozmówcy. Czas czasownika zwykle się **nie** zmienia: powiedział: „Jestem” → powiedział, że jest.

Zdania złożone i cudze słowa

więc, ale – współrzędne; bo – podrzędne

ile orzeczeń, tyle zdań składowych

mowa niezależna – Ola powiedziała: „Wrócę późno”.

mowa zależna: jestem → jest, mój → jego

Przykłady z wyjaśnieniem

Przykład 1. Ile zdań składowych ma wypowiedzenie: „Kiedy zadzwonił budzik, wstałem, ale szybko wróciłem do łóżka, bo było zimno”?
Cztery, bo są cztery orzeczenia: zadzwonił, wstałem, wróciłem, było (zimno). „Wstałem” i „wróciłem” to zdania współrzędne przeciwstawne (ale). „Kiedy zadzwonił budzik” – podrzędne okolicznikowe czasu (kiedy wstałem?). „Bo było zimno” – podrzędne okolicznikowe przyczyny (dlaczego wróciłem?).

Przykład 2. Przekształć na mowę zależną: Babcia powiedziała do Oli: „Jutro upiekę ci szarlotkę”.
Babcia powiedziała Oli, że następnego dnia upiecze jej szarlotkę. Zmieniły się: osoba czasownika (upiekę → upiecze), zaimek (ci → jej) i określenie czasu (jutro → następnego dnia – bo opowiadamy o tym później). Zniknęły dwukropek i cudzysłów.

Przykład 3. Zapisz w mowie niezależnej: Nauczyciel zapytał, kto zna odpowiedź.
Nauczyciel zapytał: „Kto zna odpowiedź?” Znak zapytania stoi w cudzysłowie, więc kropki już nie dodajemy.

Zadania

1 **Policz orzeczenia w wypowiedzeniach. Wpisz liczbę zdań składowych.** ___ / 5 pkt

1. Gdy wróciliśmy, mama spała, a tata czytał gazetę. → _____
2. Kuba wie, że jutro jest test, ale nie chce się uczyć. → _____
3. Wyszłam z domu i pobiegłam na przystanek. → _____
4. Myślę, że Ola przyjdzie, jeśli wcześniej skończy trening. → _____
5. Będę czekać na ciebie przed szkołą. → _____

2 **Które wypowiedzenie jest wielokrotnie złożone?** ___ / 1 pkt

A. Zadzwoniłem do Oli, ale nie odebrała.

B. Po lekcjach zadzwoniłem do Oli.

C. Zadzwoniłem do Oli, ale nie odebrała, bo była na basenie.

D. Zadzwoniłem do Oli, bo miała mój zeszyt.

3 **Przyporządkuj wyrazy do kolumn.** ___ / 8 pkt

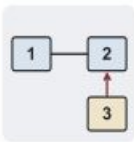
i że ale bo więc kiedy albo który

łączy zdania współrzędne	łączy zdanie podrzędne z nadrzędnym

4 **Oceń prawdziwość stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.** ___ / 5 pkt

1. Mowa niezależna to dosłowne przytoczenie czyichś słów.	P	F
2. W mowie zależnej używamy cudzysłowu.	P	F
3. Pytanie w mowie zależnej możemy wprowadzić wyrazem „czy”.	P	F
4. Przed spójnikiem „ale” stawiamy przecinek.	P	F
5. Przed pojedynczym spójnikiem „i” zawsze stawiamy przecinek.	P	F

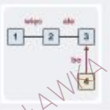
Wypowiedzenia wielokrotnie złożone. Mowa zależna i niezależna – ćwiczenia podstawowe

KARTA 2/6

Sprawdzam, czy rozumiem podstawy

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 20 pkt

Pamiętaj: więc, ale – współrzędne; bo – podrzędne

1 **Ponumeruj zdania składowe w wypowiedzeniu. Określ, jak każde z nich łączy się z innymi.** ___ / 3 pkt

Nie poszliśmy na boisko, bo padał deszcz, więc zagraliśmy w szachy.

2 **Uzupełnij wypowiedzenia wyrazami z ramki. Każdego wyrazu użyj jeden raz.** ___ / 5 pkt

albo że ale który więc

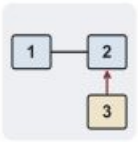
1. Ola napisała list, _____ wysłała go dopiero w piątek, bo zapomniała znaczka.
2. Pada śnieg, _____ założę ciepłe buty, które dostałem od babci.
3. Kuba powiedział, _____ przyjdzie, jeśli skończy trening.
4. Mam psa, _____ szczeka, gdy ktoś dzwoni do drzwi.
5. Wieczorem poczytam _____ obejrzę film, który polecił mi brat.

3 **Połącz rodzaj zdań współrzędnych ze spójnikiem. Wpisz literę.** ___ / 4 pkt

1. łączne	a) więc
2. rozłączne	b) albo
3. przeciwstawne	c) i
4. wynikowe	d) ale

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Sprawdzian: Wypowiedzenia wielokrotnie złożone. Mowa zależna i niezależna – grupa A

KARTA 5/6

20 minut · 16 pkt

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 16 pkt

1 **Policz orzeczenia w wypowiedzeniach. Wpisz liczbę zdań składowych.** ___ / 4 pkt

1. Zadzwoniłam do babci, bo miała urodziny. → _____
2. Kiedy wszedłem, wszyscy wstali i zaczęli śpiewać. → _____
3. Muszę jutro wcześnie wstać. → _____
4. Wiem, kto to zrobił, ale nikomu nie powiem, bo obiecałem. → _____

2 **Które wypowiedzenie jest wielokrotnie złożone?** ___ / 1 pkt

A. Czekałem godzinę, bo pociąg się spóźnił.

B. Kupiłem bilet na pociąg do Gdańska.

C. Kupiłem bilet, ale pociąg się spóźnił, więc czekałem godzinę.

D. Kupiłem bilet, ale pociąg się spóźnił.

3 **Przepisz wypowiedzenia. Wstaw brakujące przecinki.** ___ / 3 pkt

1. Gdy zadzwonił dzwonek uczniowie wybiegli na korytarz a nauczyciel został w klasie.
2. Nie wiem czy zdążę ale spróbuję.
3. Przeczytałem książkę którą mi pożyczyłeś i bardzo mi się podobała.

4 **Ponumeruj zdania składowe w wypowiedzeniu. Określ, jak każde z nich łączy się z innymi.** ___ / 3 pkt

Kiedy skończyliśmy lekcje, poszliśmy do parku, ale Ola wróciła do domu, bo bolała ją głowa.

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Wypowiedzenia wielokrotnie złożone. Mowa zależna i niezależna – zestaw 6 kart pracy z kluczem i powtórką, klasa 7

Podgląd pokazał 7 z 20 stron. Pełna wersja: 20 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Wypowiedzenia wielokrotnie złożone.
- Karta 2: Wypowiedzenia wielokrotnie złożone.
- Karta 3: Wypowiedzenia wielokrotnie złożone.
- Karta 4: Wypowiedzenia wielokrotnie złożone.
- Karta 5: Sprawdzian: Wypowiedzenia wielokrotnie złożone.
- Karta 6: Sprawdzian: Wypowiedzenia wielokrotnie złożone.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/jezyk-polski-klasa-7-dzial-04-wypowiedzenia-wielokrotnie-zlozone-mowa-zalezna-i-niezal